

In memoriam

Profesor František Šik zemřel

Dne 3. července 2002 zemřel ve věku 81 let profesor RNDr. František Šik, DrSc., emeritní profesor Masarykovy univerzity v Brně. František Šik byl významným českým matematikem, který téměř padesát let působil na matematické sekci Přírodovědecké fakulty MU. V široké matematické obci i na Masarykově univerzitě byl znám jako oblíbený učitel, obětavý organizátor, laskavý a skromný člověk, který ve své vědecké práci dosáhl špičkové světové úrovně. Tím více je pocítován jeho odchod z řad brněnských matematiků.

Narodil se v Brně v rodině poštovního úředníka. Přírodovědeckou fakultu v Brně absolvoval v roce 1948. Byl studentem prof. O. Borůvky. V letech 1948-50 začínal jako asistent na Vysokém učení technickém v Brně. Svá postgraduální studia absolvoval na Matematickém ústavu Československé akademie věd v Praze pod vedením E. Čecha a V. Kořínka. Prof. F. Šik pak téměř padesát let působil na matematické sekci Přírodovědecké fakulty MU. V roce 1958 se habilitoval a v roce 1963 byl jmenován řádným profesorem. Jeho pedagogická činnost byla zaměřena převážně na algebru a topologii. Řadu let vedl na Přírodovědecké fakultě algebraický seminář, v němž vychoval mnoho mladých matematiků. Témata a problémy jeho semináře se staly předmětem výzkumu českých i zahraničních algebraiků. V letech 1962-64 byl hostujícím profesorem na Univerzitě v Havaně. Po návratu na Přírodovědeckou fakultu v Brně vykonával v období 1965-69 náročnou funkci děkana. Začátkem roku 1970 musel z politických důvodů opustit místo učitele na univerzitě. Poté pracoval jako vědecký pracovník na Přírodovědecké fakultě a od roku 1982 byl zaměstnán v Ústavu fyzikální metalurgie ČSAV. V roce 1990 byl rehabilitován a vrátil se opět na Přírodovědeckou fakultu, kde pracoval se svými studenty a spolupracovníky až do odchodu do důchodu v roce 1998.

Ve své bohaté vědecké činnosti byl prof. Šik orientován zejména na oblasti algebry a topologie a často také na problémy, ve kterých se obě oblasti prolínaly a vzájemně ovlivňovaly. Jeho první články z počátku 50. let se týkaly relací kongruence a rozkladů množin. Světové proslulosti dosáhl zejména Šikov práce spojené s teoriemi uspořádaných a svazově uspořádaných grup. Prof. Šik byl vždy právem považován za jednoho ze zakladatelů těchto teorií.

Hlavní směr jeho vědeckého bádání byl věnován svazově uspořádaným grupám. Řada jeho prací má zásadní význam v rozvoji teorie uvedených grup. Jsou to především jeho práce o polaritě, subdirektních rozkladech, topologických aspektech reprezentace svazově uspořádaných grup a studium kompaktně generovaných svazově uspořádaných grup. Výsledky, kterých F. Šik dosáhl, jsou obsaženy v základních monografiích zaměřených na částečně uspořádané grupy.

V době svého působení v Ústavu fyzikální metalurgie se prof. Šik věnoval aplikacím matematiky na technologické problémy.

Základním rysem badatelské činnosti prof. F. Šika byla jeho originalita, která iniciovala výzkum v nových směrech výzkumu, spojená s důsledností, s níž studoval a řešil problémy ve vytyčeném směru se zámyslem pochopit všechny vzájemné vztahy mezi studovanými objekty.

Prof. Šik zanechal po sobě památku v obsáhlém a živém díle. Budeme se vracet k jeho myšlenkám, budeme mít dlouho na mysli jeho upřímnou lásku k matematice i vřelý a opravdový vztah k spolupracovníkům a studentům v dobách dobrých i zlých. Odchod profesora F. Šika se nás bolestně dotkl, protože jsme v něm ztratili vzácného učitele, rádce a přítele.

B. ŠMARDÁ